

О.Д. Підлубна , викладач

С.М. Концеба, кандидат економічних наук, доцент

Уманський національний університет садівництва

Вплив факторів на економічну ефективність виробництва насіння сої на регіональному рівні

Постановка проблеми. Для України соя - стратегічна культура. У цілому по світу виробництво сої розглядають як метод вирішення не тільки продовольчих проблем, таких як виробництво зерна та білка, а і фіксації біологічного азоту в ґрунті. Аналіз світового досвіду показує, що висока економічна ефективність вирощування сої досягається за рахунок раціонального поєднання факторів виробництва і розміщення, спеціалізації, концентрації, інтенсифікації, високої товарності. Увага до проблеми підвищення економічної ефективності сільськогосподарського виробництва в цілому та вирощування сої зокрема зумовлена потребою розв'язання питання зростання дохідності підприємств, підвищення конкурентоспроможності продукції на внутрішньому та світовому ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній науці проблемі підвищення економічної ефективності сільськогосподарського виробництва в цілому та вирощування сої присвячені праці А.О.Бабича [1], О.М. Димов [2], В.Я. Месель-Веселяка [4], А.А. Побережної [6], Б.К. Супіханова [7] та інших дослідників. Ефективність виробництва насіння сої на регіональному рівні розглядали зарубіжні вчені Amaza P.S. [8], Dobek T. [9], Mugabo J. [10], Khai H.V. [11], Olorunsanya E.O. [12] та інші. Проте, незважаючи на велику кількість досліджень і численні публікації, питання підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва не втрачає актуальності².

Формулювання цілей статті. Метою статті є виявлення впливу основних факторів на економічну ефективність виробництва насіння сої в Черкаській області.

Основний матеріал. Для дослідження взаємозв'язку між факторами, що впливають на економічну ефективність виробництва і реалізації насіння сої було

досліджено 220 сільськогосподарських підприємств Черкащини. Результати досліджень згруповані за відповідними ознаками.

Групуванням сільськогосподарських підприємств Черкаської області в залежності від рівня урожайності сої виявлено на взаємозалежність урожайності і всіх економічних показників виробництва та реалізації насіння сої (табл. 1).

1. Економічна ефективність виробництва і реалізації насіння сої у сільськогосподарських підприємствах Черкаської області в залежності від урожайності, 2013 р.

Показники	Групи підприємств за урожайністю, ц/га					
	До 10,0	10,1 – 15,0	15,1- 20,0	20,1 – 25,0	Понад 25	Всього в середньому
Кількість підприємств у групі, од	24	50	68	43	35	220
Зібрана площа посівів сої у розрахунку на господарство, га	290,3	277,6	322,5	242,0	456,5	314,4
Урожайність, ц/га	5,8	13,2	17,4	22,6	27,3	18,5
В розрахунку на 1 га, грн.: чистий дохід	2064,13	3987,47	5956,40	5692,37	7253,40	5429,15
виробничі витрати	2084,84	4799,24	5097,61	5571,58	6718,68	5180,16
з них оплата праці	130,00	966,83	347,52	365,28	451,42	476,56
прибуток	-27,96	-817,42	63,29	774,95	829,23	161,39
В розрахунку на 1 ц реалізованої продукції, грн.: собівартість	331,46	400,43	337,30	287,91	294,89	325,44
реалізаційна ціна	327,03	332,31	340,93	333,28	332,96	335,41
прибуток	-4,43	-68,12	3,63	45,37	38,06	9,97
Дохід від реалізації, млн. грн.	14,4	55,3	130,6	59,3	115,9	375,5
Рівень товарності, %	108,7	91,0	100,3	75,4	79,9	87,7
Рівень рентабельності (збитковості), %	-1,3	-17,0	1,1	15,8	12,9	3,1
Рентабельність продажу, %	-1,4	-20,5	1,1	13,6	11,4	3,0

Джерело: Розраховано за даними звітів сільськогосподарських підприємств за формою №50-сг Держкомстату України «Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств».

Результати групування показників показують, що з зростанням урожайності показник економічної ефективності виробництва сої підвищується. Зокрема, в підприємствах 4 групи, в яких рівень урожайності в межах від 20,1 – 25,0 ц/га ожержано 774,95 грн. прибутку, в розрахунку на 1га, а рівень рентабельності становив 15,8%. В той же час відносно високий рівень

урожайності сої понад 25 ц/га при зростаючих виробничих витратах на одиницю площі у 3,2 разів, в порівнянні з підприємствами 1 групи забезпечив значно більший прибуток. При цьому рівень рентабельності на 14,2 в.п. більший, ніж у підприємств з найменшою урожайністю сої. Групування за урожайністю чітко виявило тенденцію збільшення виробничих витрат в розрахунку на 1 га площі, разом з тим зменшення собівартості 1 ц продукції. Оптимальним рівнем інтенсифікації виробництва насіння сої, як показує групування, є близько 5500,0 грн. на 1 га посівів.

Це підтверджується і побудовою графіку залежність прибутку від витрат на 1 га при виробництві насіння сої в сільськогосподарських підприємствах Черкаської області.

Для встановлення оптимального розміру граничних витрат на виробництво насіння сої було ранжування витрат з розрахунку на 1 га зібраної площі в 220 підприємствах Черкащини. В подальшому було виділено 23 групи і для них розраховано середні значення витрат та прибутку на 1 га.

Залежність отриманого прибутку від рівня витрат на 1 га зібраної площі сої в сільськогосподарських підприємствах описує крива, рівняння якої має вигляд (рис.1):

$$y = -1955,6 + 2,9953x - 0,0012x^2 + 2 \cdot 10^{-7}x^3 - 1 \cdot 10^{-11}x^4 \quad (1.1).$$

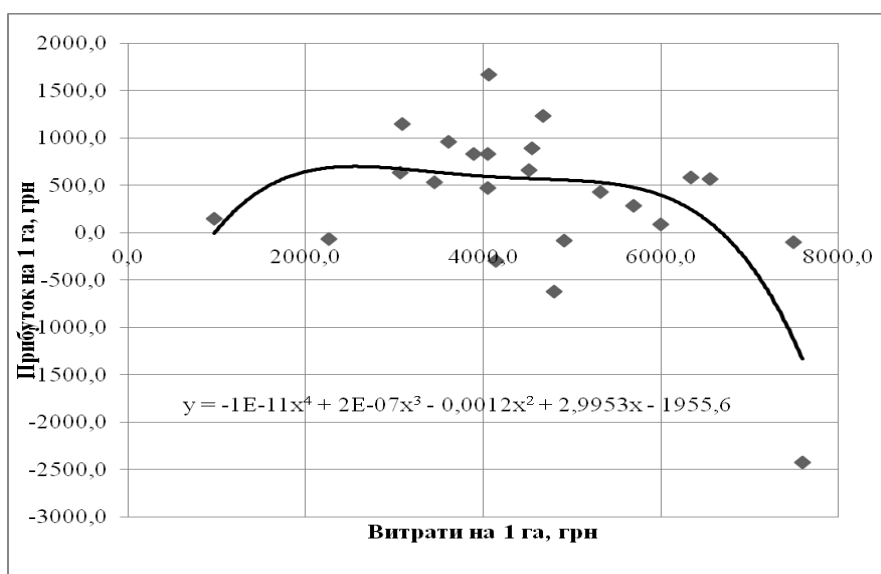

Рис. 1 Залежність прибутку від витрат на 1 га при виробництві насіння сої в сільськогосподарських підприємствах Черкаської області

Джерело: розраховано з використанням: Бюлетень про фінансово-господарську діяльність сільськогосподарських підприємств за 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 роки / [ред. В.П. Приймак]. – Черкаси : Головне управління статистики у Черкаській області.

Лінія поліному показує, що при зростанні витрат на 1 га посіву до 2500,0 грн. їх окупність різко збільшується (підприємства виконують мінімальну кількість технологічних операцій, як правило посів та збирання, і урожай формується виключно за рахунок сприятливих погодних умов та природної родючості ґрунту).

При витратах від 2500,0 до 4000,0 грн. прибуток в розрахунку на 1 га скорочується. Це пов'язано з виконанням основних технологічних операцій по вирощуванню культури та догляду за посівами.

Починаючи з рівня витрат вище 4000,0 грн. на 1 га до 5500,0 грн. додаткові затрати (це як правило, використання якісного посівного матеріалу, застосування засобів стимулювання росту, внесення мінеральних добрив, використання гербіцидів, пестицидів) забезпечують стабільність рівня прибутковості насіння сої.

При рівні витрат на 1 га посіву понад 5500,0 грн. ефективність додаткових вкладень починає різко знижуватись, рівень прибутку на 1 га зменшується.

Необхідність підвищення економічної ефективності виробництва сої висуває в якості першочергових завдань здійснення цілого комплексу заходів: від вибору оптимального для даних природнокліматичних умов сорту, впровадження сучасних інтенсивних технологій, удосконалення організації праці тощо. Без комплексного підходу кожний окремо взятий елемент не дасть очікуваного позитивного ефекту.

Розрахунки наведені в [таблиці 2](#) доводять, що оптимальними є площі для вирощування сої, що лежать в межах 50,1 – 150,0 га (2 група підприємств). Так, найвищу урожайність сої (19,0 ц/га) мають господарства з площею посівів сої понад 50,1 – 250,0 га. Їх частка в загальній кількості підприємств становить 53,6%. У підприємств другої групи найбільший прибуток у розрахунку на 1 ц реалізованої продукції – 40,82 грн., та в розрахунку на 1 га площі посівів – 754,18 грн. Саме на площах в межах 50,1 – 150,0 га підприємства мають

можливість чітко дотримуватись технологій виробництва використовуючи наявних техніко-економічний потенціал. Схожі результати було отримано при групуванні сільськогосподарських підприємств Черкаської області, що займались виробництвом і реалізацією насіння сої в 2009 році [5].

2. Економічна ефективність виробництва і реалізації насіння сої у сільськогосподарських підприємствах Черкаської області в залежності від розміру площі посівів, 2013 р.

Показники	Групи підприємств за площею посівів сої, га					
	До 50,0	50,1 – 150,0	150,1- 250,0	250,1 – 350,0	Понад 350,0	Всього в середньому
Кількість підприємств у групі, од	41	73	45	19	42	220
Зібрана площа посівів сої у розрахунку на господарство, га	33,8	106,8	189,2	282,8	1097,5	314,4
Урожайність, ц/га	18,4	19,0	19,0	16,6	18,5	18,5
В розрахунку на 1 га, грн.: чистий дохід	6855,08	6067,38	5858,12	4077,16	5356,67	5429,15
виробничі витрати	6178,23	4809,74	4849,24	4601,60	5341,33	5180,16
з них оплата праці	302,45	346,37	344,22	324,60	545,96	476,56
прибуток	155,01	754,18	627,97	213,36	-30,91	161,39
В розрахунку на 1 ц реалізованої продукції, грн.: собівартість	312,28	287,61	298,54	323,43	339,06	325,44
реалізаційна ціна	319,50	328,43	334,28	341,29	337,12	335,41
прибуток	7,22	40,82	25,84	17,86	-1,95	9,97
Дохід від реалізації, млн. грн.	9,5	47,3	49,9	21,9	246,9	375,5
Рівень товарності, %	116,4	97,3	92,1	71,8	86,0	87,7
Рівень рентабельності, %	2,3	14,2	12,2	5,5	-0,6	3,1
Рентабельність продажу, %	2,3	12,4	10,7	5,2	-0,6	3,0

Джерело: Розраховано за даними звітів сільськогосподарських підприємств за формою №50-сг Держкомстату України «Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств».

Разом з тим підвищення рівня концентрації посівів збільшує економічну ефективність виробництва насіння сої, що підтверджує важливе значення спеціалізації підприємств при виробництві насіння цієї культури (табл. 3).

Підприємства з часткою посівів від 20,0 – 30,0% спеціалізуються на вирощуванні сої, як наслідок у цій групі найвища урожайність цієї культури, рівень рентабельності та прибуток у розрахунку на 1 гектар посівів та на 1 ц

продукції. Саме в цій групі підприємств найменша собівартість 1 ц насіння сої. Високий рівень рентабельності в третій групі пояснюється практично відсутністю підприємств, що зазнали збитків від реалізації сої. Більш ґрунтовний аналіз діяльності цих підприємств показав, що переважна більшість використовують нове сортове насіння та дотримуються відповідних технологічних операцій. Так в ПП «СП «Калиновий край» в 2013 році урожайність сої становила 31,6 ц/га, рівень рентабельності 36,9%, частка посівів сої становила 25,1%.

3. Економічна ефективність виробництва і реалізації насіння сої у сільськогосподарських підприємствах Черкаської області в залежності від частки площі посівів сої, в загальній посівній площі підприємства, 2013 р.

Показники	Групи підприємств за часткою площі посівів сої, %				
	До 10,0	10,1 – 20,0	20,1-30,0	Понад 30,0	Всього в середньому
Кількість підприємств у групі, од	100	60	29	31	220
Середнє значення частки сої в посівах, %	5,4	13,5	23,1	43,5	12,7
Зібрана площа посівів сої у розрахунку на господарство, га	157,8	341,9	419,6	667,7	314,4
Урожайність, ц/га	21,4	17,5	20,0	16,3	18,5
В розрахунку на 1 га, грн.: чистий дохід	6337,57	5723,42	5056,80	4663,86	5429,15
виробничі витрати	5775,26	5314,15	5250,27	4552,47	5180,16
з них оплата праці	453,98	744,39	393,74	277,06	476,56
прибуток	408,26	-48,10	721,24	-148,32	161,39
В розрахунку на 1 ц реалізованої продукції, грн.: собівартість	315,96	341,09	286,83	340,73	325,44
реалізаційна ціна	337,72	338,25	334,54	330,23	335,41
прибуток	21,76	-2,84	47,72	-10,50	9,97
Дохід від реалізації, млн. грн.	100,0	117,5	61,5	96,5	375,5
Рівень товарності, %	87,7	96,7	75,5	86,9	87,7
Рівень рентабельності (збитковості), %	6,9	-0,8	16,6	-3,1	3,1
Рентабельність продажу,%	6,4	-0,8	14,3	-3,2	3,0

Джерело: Розраховано за даними звітів сільськогосподарських підприємств за формою №50-сг Держкомстату України «Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств».

Збільшення рівня концентрації понад науково-обґрунтовані норми, тобто більше 30,0% показує, що підприємства не в повній мірі виконують

технологічні операції на великих площах. Так в останній групі зібрана площа на 1 підприємство становила 667,7 га (найбільший показник серед інших груп), при цьому виробничі витрати в розрахунку на 1 га посіві найменші серед усіх груп підприємств. Як наслідок урожайність найменша в порівнянні з підприємствами інших груп, а рівень збитковості найбільший (-3,1%). Таким чином частка посівів сої в загальній посівній площі підприємства не повинна перевищувати науково визначені норми і лежати в межах 20,1 – 30,0%.

4. Економічна ефективність виробництва і реалізації насіння сої у сільськогосподарських підприємствах Черкаської області в залежності від виробничих витрат в розрахунку на 1 га зібраної площі, 2013 р.

Показники	Групи підприємств за виробничими витратами, грн. на 1 га					
	До 2000,0	2000,1 – 4000,0	4000,1- 6000,0	6000,1 – 8000,0	Понад 8000,0	Всього в середньому
Кількість підприємств у групі, од	15	74	73	38	20	220
Зібрана площа посівів сої у розрахунку на господарство, га	279,3	163,8	421,5	503,3	147,7	314,4
Урожайність, ц/га	5,5	14,3	17,8	23,5	28,6	18,5
В розрахунку на 1 га, грн.: чистий дохід	2247,86	3970,88	5421,90	7046,06	5633,36	5429,15
виробничі витрати	1215,11	3184,43	5071,72	6637,74	10689,03	5180,16
з них оплата праці	88,09	325,11	602,74	451,94	493,94	476,56
прибуток	466,53	775,83	-143,26	237,69	-113,71	161,39
В розрахунку на 1 ц реалізованої продукції, грн.: собівартість	269,82	261,24	341,95	330,56	341,12	325,44
реалізаційна ціна	340,49	324,68	333,15	342,10	334,25	335,41
прибуток	70,67	63,44	-8,80	11,54	-6,87	9,97
Дохід від реалізації, млн. грн.	9,4	48,2	166,8	134,7	16,4	375,5
Рівень товарності, %	120,6	85,5	91,6	87,7	58,0	87,7
Рівень рентабельності (збитковості), %	26,2	24,3	-2,6	3,5	-2,0	3,1
Рентабельність продажу,%	20,8	19,5	-2,6	3,4	-2,1	3,0

Джерело: Розраховано за даними звітів сільськогосподарських підприємств за формою №50-сг Держкомстату України «Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств».

Інтенсифікація є важливим показником економічної ефективності виробництва насіння сої. Групування господарств області за рівнем виробничих витрат на 1 га посівів показує, що натуральний показник ефективності

(урожайність) зростає, проте, показники економічної ефективності, такі як, прибуток на 1 га зібраної площі та на 1 ц продукції, рівень рентабельності та рентабельність продажу знижуються (табл.4).

Таким чином постає питання визначення рівня безбитковості виробництва насіння сої. Пошук точки безбитковості виробництва насіння сої здійснювався графічним методом (рис. 2).

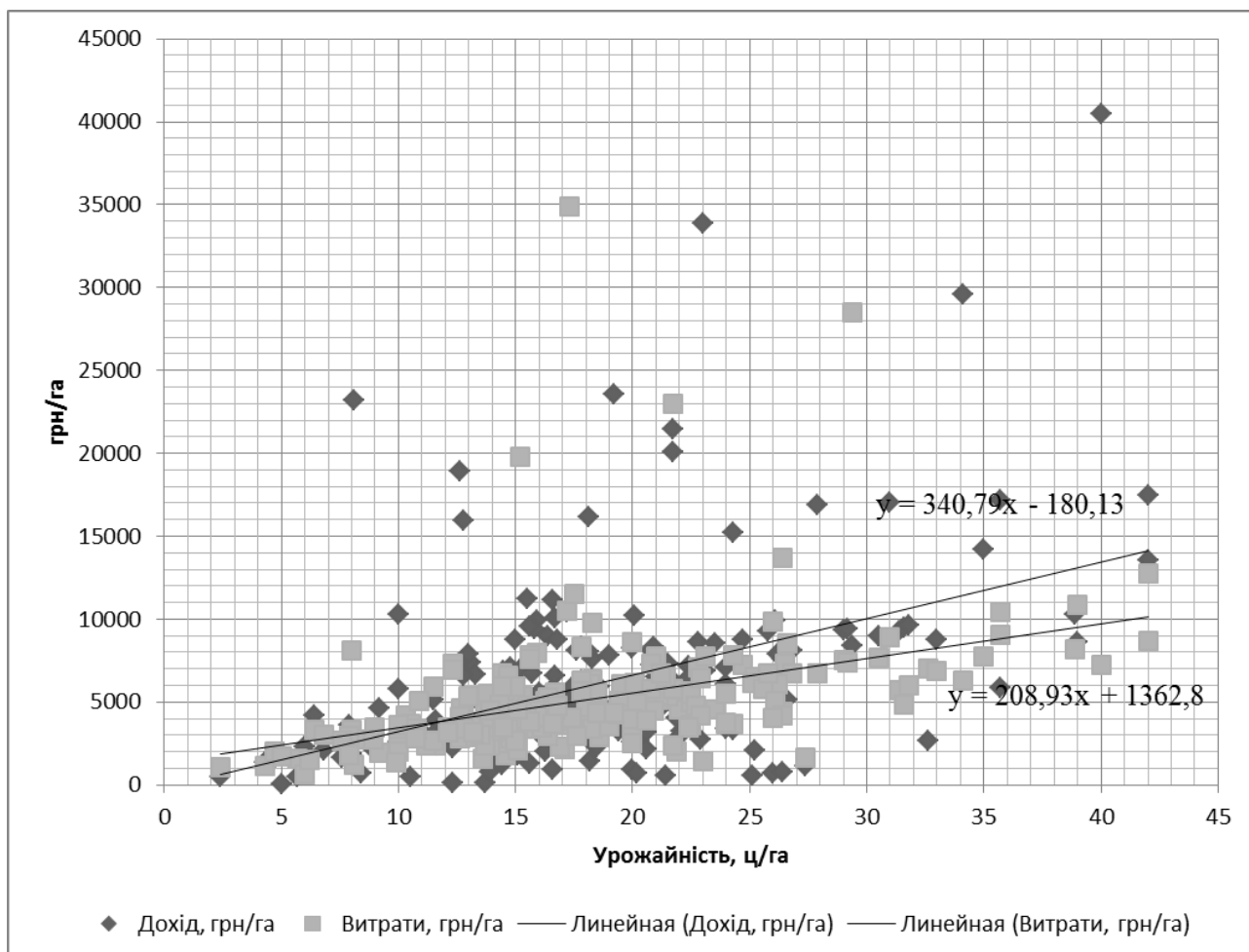

Рис. 2. Точка безбитковості виробництва насіння сої у сільськогосподарських підприємствах Черкаської області

Джерело: Розраховано за даними звітів сільськогосподарських підприємств за формою №50-сг Держкомстату України «Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств».

Точку безбитковості за фактичними даними визначено наступним чином:

$$y = 340,79x - 180,13 - \text{функція доходу на 1 га посівів сої}$$

$$y = 208,93x + 1362,8 - \text{функція витрат на 1 га посівів сої.}$$

$$340,79x - 180,13 = 208,93x + 1362,8$$

$$x = 13,6 \text{ ц/га.}$$

Таким чином беззбитковим є виробництво насіння сої при урожайності 13,6 ц/га.

У процесі виробництва і реалізації насіння сої задіяна значна кількість різних складових виробничих ресурсів, що взаємопов'язані між собою і неоднозначно впливають на показники виробництва та його результативність. Дані [таблиці 5](#) свідчать про те, що підприємства, які реалізують сою за вищими цінами, та завдяки налагодженню збутової діяльності та високої якості продукції економічна ефективність даної галузі вища.

5. Економічна ефективність виробництва і реалізації насіння сої у сільськогосподарських підприємствах Черкаської області в залежності від ціни реалізації, 2013 р.

Показники	Групи підприємств за ціною реалізації, грн на 1 ц					
	До 250,0	250,1 – 300,0	300,1- 350,0	350,1 – 400,0	Понад 400,0	Всього в середньому
Кількість підприємств у групі, од	13	39	104	51	13	220
Зібрана площа посівів сої у розрахунку на господарство, га	156,6	155,7	386,7	317,0	239,8	314,4
Урожайність, ц/га	14,9	17,1	19,4	17,4	16,8	18,5
В розрахунку на 1 га, грн.:						
чистий дохід	2357,51	4157,44	5376,93	7114,21	2483,09	5429,15
виробничі витрати	4633,15	4578,93	5285,81	5095,82	6083,73	5180,16
з них оплата праці	380,99	259,90	568,16	375,22	413,35	476,56
прибуток	-1135,07	-221,56	145,25	490,12	449,05	161,39
В розрахунку на 1 ц реалізованої продукції, грн.:						
собівартість	342,89	296,65	319,21	343,30	418,71	325,44
реалізаційна ціна	231,45	281,65	328,07	368,70	511,15	335,41
прибуток	-111,44	-15,01	8,86	25,40	92,44	9,97
Дохід від реалізації, млн. грн.	4,8	31,7	216,2	115,0	7,8	375,5
Рівень товарності, %	68,6	86,3	84,3	110,8	28,9	87,7
Рівень рентабельності (збитковості), %	-32,5	-5,1	2,8	7,4	22,1	3,1
Рентабельність продажу,%	-48,1	-5,3	2,7	7,9	18,1	3,0

Джерело: Розраховано за даними звітів сільськогосподарських підприємств за формою №50-сг Держкомстату України «Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств».

У 5 групі, де ціна перевищує 400,0 грн., рівень рентабельності вищий ніж у 1 групі на 54,6 в.п. Завдяки цьому, нежважаючи на значно нижчий рівень

товарності продукції, підприємств 5 групи, де отримують в розрахунку на 1 га на 1584,12 грн. прибутку більше, ніж у першій групі. Отже, виважена висока маркетингова стратегія є запорукою високої економічної ефективності галузі.

Висновки. Отримані результати дослідження свідчать про потребу врахування наявних загальних закономірностей у процесі розробки системи заходів по підвищенню ефективності виробництва насіння сої в сільськогосподарських підприємствах Черкаської області, а також необхідно врахувати, що стан виробництва насіння сої значною мірою визначається також можливостями та ефективністю її переробки. Адже саме продукти переробки є основою розвитку ринку продукції соєпродуктового підкомплексу регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабич А.О. Сучасне виробництво і використання сої. — К.: Урожай, 1993. — 430 с.
2. Димов О.М. Стан і тенденції розвитку виробництва сої в ринкових умовах// Економіка АПК . – 2009 . – №1 . – С.97-103 .
3. Концеба С.М. Економічна ефективність виробництва продукції олійних культур у сільськогосподарських підприємствах/С. М. Концеба, О. Д. Підлубна // Економіка АПК. - Київ: Економіка АПК, 2012, №2.- С.33-37
4. Месель-Веселяк В.Я. Підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору економіки України // Економіка АПК. — 2007. — № 12. — С. 8-14.
5. Підлубна О.Д. Основні чинники впливу на економічну ефективність виробництва насіння сої / О. Д. Підлубна // Економіка АПК : міжнародний науково-виробничий журнал. - 2011. - № 11. - С. 31-34.
6. Побережна А.А. Економічні проблеми світового виробництва рослинного білка для задоволення потреб зростаючого народонаселення //Економіка АПК. — 2003. — № 9. — С. 115-117.
7. Супіханов Б.К. Підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва в умовах підготовки вступу до СОТ //Економіка АПК. — 2007. — № 5. — С. 44 - 49.
8. Amaza P.S. An investigation of factors that influence the technical efficiency of soybean production in the Guinea savannas of Nigeria. / P.S. Amaza, K. Ogundari. - Journal of food, agriculture and environment, 2008. - 6(1):92-96.
9. Dobek T. Efektywność produkcji soi w polskich warunkach./ T. Dobek, M. Dobek - Inżynieria rolnicza., 2008. - Nr 4(102). s. 233-240.
10. Mugabo J. Resource Use Efficiency in Soybean Production in Rwanda Journal of Economics and Sustainable Development / J. Mugabo1, E. Tollens, J. Chianu, A. Obi, B.Vanlauwe, 2014 - No.6, www.iiste.org ISSN 2222-17100 (Paper) ISSN 2222-2855 (Online) Vol.5.

11. Khai H.V. Analysis of Productive Efficiency of Soybean Production in the Mekong River Delta of Viet Nam. / H.V/ Khai, M. Yabe, H. Yokogawa, G. Sato,- Journal of the Faculty of Agriculture, Kyushu University, 2008. - Vol. 53, No. 1, 271-279.

12. Olorunsanya E.O. Economic analysis of soybean production in Kwara state, north central Nigeria. / E.O. Olorunsanya, R.O. Babatunde, J.S. Orebiyi, J.O. Omotosho - Global Approaches to Extension Practice (GAEP), 2009. - 5(2), 45-53.

О.Д. Підлубна , викладач
С.М. Концеба, кандидат економічних наук, доцент
Уманський національний університет садівництва

Вплив факторів на економічну ефективність виробництва насіння сої на регіональному рівні

Анотація. Розкривається сучасний стан соєвиробництва в регіоні. Охарактеризовані фактори впливу, що визначають ефективність галузі в умовах ринку, а саме урожайність, розмір площі посівів, частка посівів сої в загальній посівній площі, виробничі витрати в розрахунку на 1 га посівів та ціна реалізації. У статті здійснено оцінку досягнутого рівня ефективності виробництва насіння сої та проведено аналіз впливу основних факторів на рівень ефективності виробництва насіння сої сільськогосподарськими підприємствами Черкаської області. Виявлено оптимальні площі посівів сої, розмір виробничих витрат в розрахунку на 1 га посівів та урожайність сої при, яких виробництво насіння цієї культури є найбільш ефективним. Визначено розмір граничних витрат на виробництво насіння сої в регіоні, а також рівень беззбитковості виробництва насіння сої.

Ключові слова: економічна ефективність, соя, виробництво, валовий збір, урожайність, динаміка виробництва, прибутковість.

О.Д. Подлубная, преподаватель
С.М. Концеба, кандидат экономических наук, доцент
Уманский национальный университет садоводства

Влияние факторов на экономическую эффективность производства семян сои на региональном уровне

Аннотация. Раскрывается современное состояние соевиробництва в регионе. Охарактеризованы факторы влияния, определяющие эффективность отрасли в условиях рынка, а именно урожайность, размер площади посевов, доля посевов сои в общей посевной площади, производственные затраты в расчете на 1 га посевов и цена реализации. В статье осуществлена оценка достигнутого уровня эффективности производства семян сои и проведен анализ влияния основных факторов на уровень эффективности производства семян сои сельскохозяйственными предприятиями Черкасской области. Выведены оптимальные площади посевов сои, размер производственных затрат в расчете на 1 га посевов и урожайность сои при, которых производство семян этой культуры является наиболее эффективным. Определен размер предельных

издержек на производство семян сои в регионе, а также уровень безубыточности производства семян сои.

Ключевые слова: экономическая эффективность, соя, производство, валовой сбор, урожайность, динамика производства, прибыльность.

O.D. Podlubnay, teacher

S.M. Kontseba, PhD

Uman National University of Horticulture

Influence factors on economic efficiency of soybean seeds at the regional level

Annotation. Current status of soybean production in the region is disclosed. Influence factors that determine the effectiveness of the industry in a market such as productivity, size acreage, share in total soybean crop acreage, production costs per 1 ha of crops and selling price are characterized. In the article assessment of the level of efficiency of soybean production are made. The analysis of the influence of the main factors on the level of efficiency of soybean production in agricultural enterprises of Cherkasy region is conducted. The optimal soybean acreage, the size production costs per 1 ha of crops and the yield of soybean in which seed production of this crop is the most effective are identified. The marginal cost of soybean production in the region and break even production soybean are defined.

Keywords: : economic efficiency, soybean, production, gross yield, productivity, dynamics of production, profitability.